

By the light of thirty-six candles

Shabbat 21b

תנו רבנן מצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין בית שמאי אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך ובית הלל אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך

The Sages taught in a baraita: The basic mitzva of Hanukkah is each day to have a light kindled by a person, the head of the household, for himself and his household. And the mehadrin, i.e., those who are meticulous in the performance of mitzvot, kindle a light for each and every one in the household. And the mehadrin min hamehadrin, who are even more meticulous, adjust the number of lights daily. Beit Shammai say: On the first day one kindles eight lights and, from there on, gradually decreases the number of lights until, on the last day of Hanukkah, he kindles one light. And Beit Hillel say: On the first day one kindles one light, and from there on, gradually increases the number of lights until, on the last day, he kindles eight lights.

Sanhedrin 97b

אמר אביי לא פחות עלמא מתלתין ושיתא צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל דרא שנאמר אשרי כל חוכי לו לו בגימטריא תלתין ושיתא הוו איני והאמר רבא דרא דקמי קודשא בריך הוא תמני סרי אלפי [פרסא] הואי שנאמר (יחזקאל מח, לה) (סביב שמנה עשר אלף לא קשיא הא דמסתכלי באיספקלריא המאירה הא דמסתכלי באיספקלריא שאינה מאירה

Abaye said: The world has no fewer than thirty-six righteous people in each generation who greet the Divine Presence, as it is stated: “Happy are all they who wait for Him [lo]” (Isaiah 30:18). The numerical value of lo, spelled lamed vav, is thirty-six. Is that so? But doesn’t Rava say: The row of the righteous before the Holy One, Blessed be He, extends eighteen thousand parasangs, as it is stated “It shall be eighteen thousand reeds round about, and the name of the city from that day shall be: The Lord is there” (Ezekiel 48:35)? It is not difficult; this statement of Abaye refers to the thirty-six righteous people who view the Divine Presence through a luminous crystal [be’ispaklarya], and that statement of Rava refers to the multitudes who view the Divine Presence through a crystal that is not luminous.

Isaiah 30:10

אֲשֶׁר אָמְרוּ לְרֵאִים לֹא תִרְאוּ וְלַחֲזִים לֹא תַחְזוּ-לְבוּ נִכְחוֹת דְּבָרוֹ-לְבוּ חֲלָקוֹת חֲזוּ מִקְמָלוֹת:

Who said to the seers, “Do not see,” To the prophets, “Do not prophesy truth to us; Speak to us falsehoods, Prophecy delusions.

Chagigah 12a

דא"ר אלעזר אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו כיון שנסתכל הקב"ה בדור המבול ובדור הפלגה וראה שמעשיהם מקולקלים עמד וגנזו מהן שנאמר) איוב לח, טו (וימנע מרשעים אורם ולמי גנזו לצדיקים לעתיד לבא שנאמר וירא אלהים את האור כי טוב ואין טוב אלא צדיק שנאמר) ישעיהו ג, י (אמרו צדיק כי טוב

Rabbi Elazar said: The light that the Holy One, Blessed be He, created on the first day was not that of the sun but a different kind of light, through which man could observe from one end of the world to the other. But when the Holy One, Blessed be He, looked upon the generation of the Flood and the generation of the Dispersion and saw that their ways were corrupt and that they might misuse this light for evil, He arose and concealed it from them, as it is stated: "And from the wicked their light is withheld" (Job 38:15). And for whom did He conceal it? For the righteous people in the future, as it is stated: "And God saw the light, that it was good" (Genesis 1:4), and "good" is referring to none other than the righteous, as it is stated: "Say of the righteous that it shall be good for them, for they shall eat the fruit of their actions" (Isaiah 3:10).

Yerushalmi Berachot 60b

רבי לוי בשם רבי בזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון. שתים עשרה בערב שבת ושתים עשרה בליל שבת ושתים עשרה בשבת

R' Levi said in the name of R' Breiza: The light which was created on the first day served for thirty-six hours – twelve on the eve of Shabbat, twelve on Shabbat night and twelve on Shabbat day.

Sfat Emet Bereshit, Hannukah 29

R' Elazar of Worms says in his work 'the Rokeach' that the thirty-six candles we light on Hannukah parallel the thirty-six hours for which the original light of the six days of creation shone, before it was hidden away. (see Yerushalmi Berachot 60b) If this is so, then it appears that each Hannukah candle draws from the *or haganuz*, the hidden light of creation, and gives light in great darkness, as our Sages hinted with their description of the *or haganuz* as a light which shined from one end of the world to the other (Chagigah 12a). There is no hiddenness or obscurity (*he'elem*) before this light. We call the world (*olam*) which obscures (*ma'alim*) and hides this light 'the natural,' but the original light of creation shone through all these layers of concealment and it was hidden away for the righteous; on this it is written "A light shines for the upright in the darkness..." (Psalms 112:4) It is also written "The people that walked in darkness have seen a brilliant light..." (Isaiah 9:1) The generation which lived in the days of the wicked Greeks walked in darkness, as the Sages taught "darkness refers to Greece which darkened the eyes of Israel..." (Bereshit Raba 2:4), nevertheless they served God with a spirit of self-sacrifice even in the midst of this darkness. That is why they merited that the hidden light shine for them, and some of its illumination remains, radiating from year to year even in these lowly times. Every servant of God must rejoice during these days when a touch of the hidden light illuminates Divine service. The primary intent of the wicked ones was to make us forget God's laws and Torah, and the Hannukah lights bring us to remembrance.

איתא ברוקח כי הל"ו נרות דחנוכה מול הל"ו שעות שהאיר אור הגנוז בששת ימי בראשית ע"ש. א"כ נראה שנה
חנוכה הוא מאור הגנוז והוא מאיר בתוך החושך הגדול זהו שרמזו שמאיר מסוף העולם ועד סופו שאין העולם וסתר
עומד נגד זה האור כי העולם נק' הטבע שהוא מעלים ומסתיר האור. אבל אור הראשון הי' מאיר בכל אלה
ההסתרות וגנוז לצדיקים. וע"ז כתיב זרח בחושך אור לישרים. וכל העם ההולכים בחושך ראו אור גדול. ואותו הדור
בימי יון הרשעה הלכו בחושך כמ"ש חז"ל וחושך זה יון שהחשיכו עיניהם של ישראל ומ"מ אותו הדור מסרו נפשם
והלכו בעבודת השי"ת גם תוך החושך. לכן זכו שהאיר להם מאור הגנוז ונשאר הארה מזה האור לימים השפלים
בכל שנה ושנה. וכל עובד ה' צריך לשמוח בימים הללו שיש בהם הארה מאור הגנוז בעבודת השי"ת שכן עיקר
כוונת הרשעים הי' להשכיחנו תורת ה' וחוקיו ונרות חנוכה מביאים זכירה